

mitibus aulicis fretus, inaudita usus est violentia : omnia acta sunt per fas et nefas, ita ut concilium istud vocatum fuerit *latrocinium Ephesinum*. Summus Pontifex illud in synodo Romana reprobavit, et Dioscorum excommunicavit.

Marcianus, Theodosii successor, rogante Pulcheria, uxore sua, generale indicavit concilium Chalcedoni, pro anno 451, in quo saltem quingenti et viginti aderant episcopi, juxta *Tillemont*, t. 15, et tres legati S. Leonis. In eo damnatus est Eutyches, impia declarata sunt acta *latrocinii Ephesini*, Dioscorus fuit depositus atque e sede sua dejectus, et epistola B. Leonis ad Flavianum laudata fuit et approbata.

Post concilium Chalcedonense, hæresis Eutychiana penitus non fuit exstincta, sed sub imperatoribus, qui modo illi favebant, modo adversabantur, varias subiit sortes, diu mundum turbavit, et etiam nunc in Abyssinia, Æthiopia aliisque Orientis partibus plures habet asseclas.

In duas præcipue sectas divisi sunt Eutychiani, quarum prior dicitur *Theopaschitarum*, qui tenent divinitatem in quam humanitas conversa est, passam esse; et posterior *Acephalorum*, id est sine capite; quia, cum Moggum, pseudo-patriarcham Alexandrinum, secuti fuissent, ab eo postea recesserunt, nec alium agnoverunt, donec, versus medium sæculi sexti, quemdam eligerent Jacobum a quo vocati sunt *Jacobitæ*, quod nomen omnibus Eutychianis nunc exstantibus commune est.

Adversus Eutychianos scripserunt Theodoretus episcopus Cyrensis, Virgilius episcopus Tapsensis, Gelasius papa et multi alii quos indicat Leontius, auctor Græcus in fine sexti sæculi existens, cujus opera referuntur in Bibliotheca Patrum, t. 9.

PROPOSITIO.

Ducæ sunt in Christo naturæ distinctæ et integræ, divina scilicet et humana.

Prob. Hæc propositio est de fide catholica, et probatur Scriptura sacra, SS. Patrum testimoniis et rationibus theologis.

1° *Est de fide.* Concilium enim generale Chalcedonense definivit, actione quinta, « unum eundemque Christum... » in duabus naturis, inconfuse, indivise, inseparabiliter » agnoscendum, nusquam sublata differentia naturarum » propter unionem, magisque salva proprietate utriusque » naturæ. » *Labbe*, t. 4.

In Symbolo S. Ath. Christus dicitur « perfectus Deus » et perfectus homo; unus, non confusione substantiæ, » sed unitate personæ. » Ergo 1°

2° *Probatur Scriptura sacra.* Christus dicit de seipso apud Joan. x, 30 : *Ego et Pater unum sumus* : en unitas naturæ cum Deo Patre; et ibid., xiv, 28 : *Pater major me est* : en manifeste natura humana : ergo duplex est natura in Christo, divina et humana.

Ad Philip., ii, 6 : *Qui (Christus) cum in forma Dei esset.... exinaniavit semetipsum, formam servi accipiens.* Christus habet igitur formam Dei et formam hominis : atqui hæc in illo conciliari non possunt, nisi ratione duplicis naturæ : ergo 2°.

3° *Probatur SS. Patrum testimoniis.* S. Ignatius martyr, Epist. ad Eph. : « Medicus unus est, et carnalis et » spiritualis, genitus et ingenitus, seu factus et non factus... ex Maria et ex Deo ; » *Cotel.*, t. 2.

S. Greg. Naz., in Carmine 2, quod est de Virginitate : « Deus et mortalis in orbem venit, naturam duplicem » complexus in unum.... Deitati beatæ junctus homo, » deitasque homini simul addita Christus. »

S. Hilarius, de Trinitate, lib. 9, n. 3, ait : « Vera fides » est Deum et hominem prædicare, Verbum et carnem » confiteri. » Atqui hæc testimonia, ante Eutychetem scripta aliaque multa quæ referri possent, duplicem naturam in Christo ostendunt : ergo 3°.

4° *Probatur ratione theologica.* Si enim ex natura divina et ex natura humana unica facta esset natura in Christo, vel quia natura divina absorbuisset humanam, vel quia in eam conversa fuisset, vel quia ex utriusque permixtione et confusione tertia exstitisset, neutra manente integra; vel denique quia divinitas et humanitas, sine commixtione,

in novam coaluissent naturam, sicut homo ex anima rationali et corpore conflatur : atqui nihil horum dici potest.

1° *Dici non potest* naturam humanam a divinitate fuisse absorptam. Nam 1° natura sic absorpta jam non existeret; consequenter Christus non esset homo. 2° Christus pro nobis satisfacere non potuisset, siquidem ut homo tantum, non vero ut Deus, nasci, pati, crucifigi, mori et satisfacere potuit, sicque mysterium redemptionis everteretur. 3° Beata Maria proprie dici non posset mater Dei, quod tamen fateri nolebant Eutychniani. Ergo 1°.

2° *Dici non potest* naturam divinam in humanam fuisse conversam, cum divinitas sit immutabilis.

3° *Nec pariter*, et propter eandem rationem, *dici potest* ex commixtione utriusque naturæ tertiam coaluisse, neutra manente integra.

4° *Similiter dici nequit* unicum naturam, compositam ex divinitate et humanitate manentibus integris, esse in Christo : ad id quippe requireretur ut utraque natura ante unionem fuisset incompleta, et ad se invicem tenderent sequæ mutua coadunatione perficerent, sicut corpus et anima in homine : at divinitas et humanitas ea ratione ad se non tendunt, nec utriusque conjunctione divinitas perficitur : non valet igitur comparatio : ergo, etc. Aliunde, etc. Ergo.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. Hæc verba, *Verbum caro factum est*, veram indicant mutationem in Verbo. Ergo.

R. Nego ant. Veram enim mutationem non indicant necessario, si alio sensu obvio intelligi possint : atqui alio sensu obvio intelligi possunt, nempe de externa accessione quæ Verbo nihil addat vel detrahat, sed tantum novam denominationem novasque functiones illi tribuat; assumendo enim naturam humanam, Verbum idem in se remanet, et tamen habet carnem : ergo, licet mutationem quoad suam naturam non subierit, aliquo sensu tamen factum est caro, et hoc legitime dicitur, sicut de homine dici potest, *factus est præfectus*.

Aliquando tamen verbum *feri* indicat mutationem, ut in hoc exemplo, *ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factum*; genuinus autem ejus sensus judicatur ex adjunctis : porro mutatio in natura Verbi est absurda : ergo.

Sic pariter, quando Apostolus dixit : *Exinaniavit semetipsum, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus et habitu inventus ut homo*, Philip. II, 6, non mutationem in Verbo expressit, sed hypostaticam ipsius unionem cum humana natura, qua, licet Deus, vere fuit homo, aliis hominibus similis : hæc verba magnitudinem mysterii Incarnationis nobiliter exprimunt, et naturarum distinctionem supponunt, *ut in probatione propositionis ostendimus*, nedum Eutychnianorum hæresi faveant.

Obj. 2°. In Symbolo S. Athanasii legitur : « Sicut anima » rationalis et caro unus est homo, ita Deus et homo unus » est Christus. » Hanc comparisonem sæpe adhibent sancti Patres : ergo ex divinitate et humanitate unica fit natura composita in Christo.

R. Nego consequ. et paritatem. Comparationes enim non urgendæ sunt ultra sensum ad quem adhibitæ sunt : porro Symbolum S. Athanasii et sancti Patres prædictam adhibuerunt comparisonem ad ostendendam unitatem personæ in Christo, quod sic exprimit S. Aug., Epist. 137, n. 11 : « Sicut in unitate personæ anima unitur corpori » ut homo sit; ita in unitate personæ Deus unitur homini, » ut Christus sit. » Ergo nihil ultra concludi potest.

Notandum sanctos Patres, contra Nestorianos disputantes, ante exortam Eutychnianorum hæresim, sæpe usos fuisse verbis et locutionibus ad significandam utriusque naturæ conjunctionem in unitate personæ idoneis, quibus postea abstinuerunt et abstinendum jusserunt, propter illorum abusum : si ergo nobis occurrant voces *mixtura*, *commixtio*, aliæque similes, ne moveamur; sensu enim catholico intelligi possunt, ut in his S. Aug. verbis textum modo citatum immediate sequentibus : « In illa ergo persona (hominis), mixtura est animæ et corporis ; in hac » persona, mixtura est Dei et hominis ; si tamen recedat

» auditor a consuetudine corporum, qua solent duo li-
» quores ita commisceri, ut neuter servet integritatem
» suam.»

Si autem quidam Patres passim dixerint, ut S. Gregorius Nyssen., Oratione 4 contra Eunomium, humanitatem in Christo ad id quod divinum est assumptam esse, transformatam esse, etc., id intelligendum de dignitate, et hoc sensu verissimum est; quidquid enim hominis est in Christo, ratione unionis hypostaticæ, dignitatis Verbi divini participat, et recte dicitur, *Deum hominem, hominem Deum natum esse, passum esse, etc.*

ARTICULUS TERTIUS.

DE DUPLICI IN CHRISTO VOLUNTATE.

Gravibus dissidiis ex Nestorianismo et Eutychianismo in toto Oriente sæpe nascentibus nondum sedatis, nova exorta est hæresis, quæ vice sua per diu mundum turbavit, scilicet *Monothelismus*, a duobus verbis Græcis *μόνος*, *unicus*, et *θέλησις*, *voluntas*, sic dictus. In eo consistit ut asseratur unicam esse in Christo voluntatem et operationem, licet duæ sint naturæ in unitate personæ conjunctæ. Sic ferme ratiocinabantur Monothelitæ: Ex definitionibus Ecclesiæ, contra Nestorianos, unica est persona in Christo: ergo unicum est principium actionis, vel unica *energia*, ut aiebant, siquidem actiones sunt suppositorum; non vero naturæ nisi sit completa ac proinde suppositum.

Inde concludebant 1° humanitatem in Christo propriam non habuisse energiam, sed fuisse inanime instrumentum quo voluntas divina utebatur; 2° humanas actiones in Christo a sola divinitate per humanitatis organum vitaliter processisse, sicut motus ab anima nostra imperati et per corpus exerciti, sunt vitales; 3° humanas infirmitates, ut famem, sitim, etc., a divinitate pariter vitali modo procedere; 4° omnes actiones a divinitate per organum corporis procedentes, esse *theandricas* seu *deivites*, Dei scilicet et hominis simul participantes.

Fautores hujus hæresis fuerunt 1° Sergius, patriarcha

Constantinopolitanus, circa annum 622, qui eam imperatori Heraclio instillavit; ei præerat quidam Theodorus Pharanites; 2° Cyrus, patriarcha Alexandrinus, qui in conciliabulo anno 633 celebrato, statuit unicam esse operationem in Christo; 3° Heraclius imperator, qui anno 639 famosam promulgavit *Ectesim*, qui asserebat unicam esse operationem in Christo, et sic Patres sensisse; 4° Pyrrhus, Sergii in sede Constantinopolitana successor, qui in concilio suo *Ectesim* comprobavit; 5° Paulus, in eadem sedem, Pyrrho ob suspicionem criminis exsule, intrusus: eo excitante, Constans II imperator novum promulgavit edictum, anno 637, sub nomine *Typi* notissimum, quo præscribebat silentium circa unam aut duas voluntates in Christo. 6° Mortuo Paulo, Pyrrhus sedem suam iterum occupavit; Petrus, qui ei successit, ejusdem doctrinæ fuit sectator. 7° Macarius, patriarcha Antiochenus, versus annum 668, cujus discipuli, Stephanus presbyter et Polychronius præstigiator, eandem hæresim fortiter propugnauerunt. 8° Inter fautores Monothelismi annumerandus est summus pontifex Honorius I, qui a Sergio circumventus, ei rescripsit epistolam, anno 633, qua pacis amore, vetabat ne una vel duæ dicerentur voluntates in Christo; de illo disseremus infra.

Monothelismum impugnarunt 1° Sophronius, qui ex monacho factus est patriarcha Hierosolymitanus; 2° S. Maximus, abbas, cujus exstat Dialogus cum Pyrrho; 3° Severinus papa, qui *Ectesim* reprobavit; 4° Joannes IV, qui eandem hæresim in synodo Romana damnavit; 5° Theodorus papa, qui Pyrrhum sententia excommunicationis et depositionis percussit; 6° Martinus I, papa, qui in concilio Romano centum et quinque episcoporum hæresim Monothelitarum, simul cum *Ectesi* Heraclii et *Typo* Constantis, damnavit; ob quam causam a sede sua violenter avulsus, et in Chersonesam ab imperatore Constanti relegatus, ibi martyr occubuit. 7° Tandem Constantinus Pogonatus, id est *Barbatus*, concilium generale indicavit Constantinopoli pro anno 680, cui præfuit Agatho summus pontifex per legatos suos, et quod successor

ejus Leo II approbavit. In eo perculsa est hæresis et anathema dictum fuit præcipuis Monothelitis, inter quos numeratur Honorius papa.

Notandum in Christo utramque naturam, ut jam diximus, suas retinere proprietates essentielles, utramque igitur intelligere, velle, agere; sed quilibet actus personæ Verbi attribuitur, quia actus sunt personæ; natura enim divina non abstracte, sed quatenus persona Verbi terminatur, humanam sibi assumit naturam in unione hypostatica.

Ingens ergo datur discrimen inter humanitatem in Christo personæ Verbi unitam et pios homines Deo per amorem unitos et gratia ejus directos: hi enim concursu Dei adjuti, cum Deo agunt; verum actiones eorum, licet ad ordinem supernaturalem quandoque elevatæ, remanent humanæ. Quælibet vero actio Christi dicitur *theandrica*, id est, simul Dei et hominis, quia ex operatione divina et ex operatione humana coalescit: in se duplex est, ut pote ex duplici natura procedens; et una recte appellatur, quia unicæ Christi personæ legitime ac necessario tribuenda est. Theandrica autem actio in Christo existens, in nullo alio individuo, quantumvis sancto et operibus potente, existere potest, siquidem nulla alia existit persona simul Deus et homo.

Hinc constat non totam Trinitatem actiones *theandricas* operari, sed solam personam Verbi humanitati unitam. Sicut natura divina, solum quatenus Verbi personalitate terminata, unitur humanitati in Christo, sic etiam operatio divina in eo existit, non quatenus toti Trinitati communis, sed personæ Verbi propria et in eo quasi contracta.

Nunc sit

PROPOSITIO.

Duplex admittenda est in Christo voluntas et operatio distincta.

Prob. Illa propositio admittenda est, quæ est de fide, probatur Scriptura sacra, SS. Patrum testimoniis, et ratione: atqui talis est propositio nostra.

1° *Est de fide.* Definita enim fuit in sexta synodo generali, Constantinopolitana III, contra Monothelitas, actione 4, in qua anathema dictum est nominatim Theodoro, Sergio, Pyrrho, Paulo, Petro, qui fuerunt novæ Romæ antistites, et Honorio qui fuit papa antiquæ Romæ. Ergo 1°.

Prob. Scriptura sacra. Matth. XXVI, 30: *Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu*; Luc. XXII, 42: *Verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat*; Joan. V, 30: *Non quero voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me*; Joan. VI, 38: *Descendi de cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me.* Unde sic: Christus, ex textibus citatis, habuit voluntatem a voluntate Patris distinctam: atqui voluntatem Patris habebat ut Deus, quod Monothelitæ non negabant: ergo simul habebat voluntatem humanam. Philip. II, 8: *Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis*; Hebr. V, 8: *Didicit ex iis quæ passus est obedientiam.* Unde sic: Christus vere fuit obediens: atqui obedientia ejus fuit actus voluntatis humanæ; fuit enim actus voluntatis humanæ, vel voluntatis divinæ: atqui voluntas divina obedientiæ proprie dictæ est incapax: ergo. Multi sunt alii Scripturæ sacræ textus qui in confirmationem ejusdem veritatis afferri possent, quos, brevitate causa, omittimus. Ergo 2°.

3° *Prob. SS. Patrum testimoniis.* Quædam tantum seligemus inter eos qui ante Monothelitarum errorem scripserunt. Athanasius, Orat. de Incarnat., n. 21, p. 2, ad hæc verba Christi, *Non mea voluntas, sed tua fiat*, ait:

« Duas voluntates ibi ostendit, alteram humanam, quæ est carnis; alteram divinam, quæ Dei est. »

S. Ambros. in Lucam, lib. 10, n. 59: « Quod autem » ait: *Non mea voluntas, sed tua fiat*, suam ad hominem retulit, Patris ad divinitatem. » Ergo 3°.

4° *Prob. ratione.* 1° Christus, ex Scripturis, Symbolis fidei et conciliorum definitionibus, est perfectus homo: atqui non esset perfectus homo si non haberet voluntatem humanam. 2° Christus non sanavit in natura humana

quod non assumpsit : atqui sanavit voluntatem humanam : ergo eam assumpsit. 3° De fide est Christum pro nobis oravisse, meruisse, satisfecisse, eximia omnium virtutum exempla nobis dedisse : atqui hæc voluntate divina non procedebant, *ut patet*; ergo a voluntate humana. Ergo 4°, etc. Aliunde, etc. Ergo, etc.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. S. Dionysius Areopagita, Epist. 4 ad Caium, ait : « Non secundum Deum divina gessit Christus, nec » humana secundum hominem : verum, Deo viro facto, » novam quamdam theandricam seu deivirilem operationem expressit in vita. » Ergo.

R. Nego conseq. Scripta sub nomine S. Dionysii Areopagitæ citata a multis eruditis habentur ut apocrypha, ab aliis tamen propugnantur. Quidquid sit, in summa semper fuerunt veneratione tum apud Latinos, tum apud Græcos, adeo ut in Romana liturgia *mirabiles ac plane cælestes* dicantur, et in libris ecclesiasticis Græcorum *opinione majores, admirandi et sublimissimi* nuncupentur. Juxta omnes sunt ad minus quinti sæculi, ac proinde Monothelitas antecesserunt. Igitur, quamvis de authenticitate non constet, quod est advertendum, difficultas ex illis petita solvenda est.

1° Monothelitæ hæc opera corrumpere tentaverunt, ut advertit concilium Romanum sub S. Martino I, *Labbe*, t. 6; sic *unam quamdam theandricam operationem* scripserant, vocem *unam*, sibi magis faventem, voci *novam* substituentes.

2° Recte dici potest, sensu catholico, Incarnatione peracta, novam quamdam factam esse operationem theandricam, id est operationem Dei-hominis; Christus enim erat simul Deus et homo : ergo cuncta ipsius opera erant Dei-hominis seu theandrica, sine læsione humanarum facultatum.

Sic pariter catholice explicari possunt alie sanctorum Patrum locutiones quas Monothelitæ in sensum suum detorquere cœpiti sunt, v. g., Christum fuisse *sine cogita-*

tionibus humanis, id est terrenis; cum *unam quamdam cognatam operationem per ambas naturas ostendisse*, videlicet, ostendisse externum opus ad quod duæ concurrunt naturæ completæ, proinde voluntas humana sicut voluntas divina, etc.

Frastra igitur desudaremus in solvendis hujusmodi cavillationibus.

Obj. 2°. Unica est persona in Christo : ergo unica operatio.

R. Nego conseq. et paritatem. Operatio enim non a persona repetenda est, alioquin tres essent operationes in Deo, siquidem tres sunt personæ, sed a natura. Hinc unica est voluntas seu operatio in Deo, quia unica est natura : at, ratione contraria, cum duæ sint naturæ integræ in Christo, duæ esse debent voluntates et operationes. Ergo.

Inst. Juxta vulgare axioma, actiones sunt suppositorum, seu personarum : ergo, ubi unica est persona, unica est operatio.

R. Nego conseq. Quamvis enim actiones a natura eliciantur, personæ tamen tribuuntur : sic in homine corpus non cogitat, sed anima ; non ægrotat anima, sed corpus, et tamen dicitur, *homo cogitat, homo ægrotat*. Sic in Christo, cum divinitas personæ Verbi terminata, humanitati sit unita, operationes ex humanitate procedentes, ab operationibus quæ ex divinitate procedunt distinctæ, personæ Verbi, non vero aliis personis divinis tribuuntur : sunt igitur duplices respectu naturarum et unicæ respectu personæ, ac vere theandricæ. Ergo.

Queritur an papa Honorius revera damnatus fuerit, in concilio generali sexto, ut hæreticus.

R. Multum variantur theologorum opiniones circa illud factum. 1° Quidam negant illum fuisse damnatum, sive ut hæreticum, sive ut hæresis fautorem, ideoque contendunt vel suspicantur acta sextæ synodi generalis malitia Græcorum fuisse corrupta, duas epistolas Honorii ad Sergium et in Actibus ejusdem synodi relatas, a Monothelitis fuisse suppositas vel adulteratas : ita Baronius, Bellarminus, Binius, Sylvius et alii.

2° Alii concedunt Honorium revera fuisse damnatum ut hæreticum, sed ex falsa informatione et iniquissime, atque in hoc sextam synodum a sancta Sede non fuisse approbatam. Hanc solutionem excogitavit cardinalis Turrecremata; eam fortiter tuetur Sardagna, post alios per plures, quamvis difficile explicet quomodo legati Agathonis injustæ damnationi non obstiterint, aut si obstiterint, quomodo nulla fiat mentio illorum oppositionis; si Leo II in hoc decreta synodi non approbaverit, quomodo reservatio nullibi legatur; quomodo damnatio Honorii memorata reperiatur in duabus litteris Leonis II et in Actibus conciliorum generalium Nicæni II et Constantinopolitani IV.

3° Alii, contententes corruptionem sextæ synodi fuisse omnino impossibilem, quia, ex petitione Patrum, Imperator statim curavit quinque exemplaria, propria manu subscripta, quinque sedibus patriarchalibus mittenda, Apostolicæ sedi scilicet, Constantinopolitanæ, Alexandrinæ, Antiochenæ et Hierosolymitanæ; arbitantes insuper alias suppositiones admitti non posse, dicunt Honorium recte fuisse damnatum, non ut hæreticum, sed ut fautorem hæresis, in ea reprimenda negligentem, eodem modo ac hæreticos loquentem, sicque cum illis anathemate percuti merentem. Ita *Billuart*, speciali de facto Honorii dissertatione, t. 5, edit. 1830. Vide in opere dicto: *Dictionnaire théologique de Bergier*, édit. de Besançon, t. 5, note de M^{sr} *Gouset*, au mot *Monothélites*.

4° Alii contendunt Honorium vere et juste damnatum fuisse non solum ut hæresis fautorem, sed ut hæreticum. Ita Melchior Canus, lib. 6, cap. 8, cum multis aliis: nolunt tamen aliquod detrimentum inde afferri opinioni quæ tenet summum Pontificem ex cathedra loquentem, id est, aliquid fide credendum definientem et toti Ecclesiæ proponentem, infallibilitatis privilegio, vi promissionum B. Petro factarum, gaudere; nam, inquirunt, Honorius in epistola ad Sergium non definiebat aliquid fide credendum, nec totam Ecclesiam obligare intendebat.

5° Alii denique volunt Honorium ut Pontificem locutum et in hæresim lapsum esse, Ita generatim Protestantes,

Jansenistæ, Quesnellistæ, et e catholicis non pauci, inter quos *Richer*, *Vigor*, *Maimbourg*, *Dupin*, etc.

Si in tanta dissensione partem aliquam tueri teneremur, opinionem Cani eligeremus, quia antiquis monumentis magis congruere nobis videtur, et venerationi sanctæ Sedi debitæ non derogat.

Quidquid sit, certum est nihil ex facto Honorii in gratiam Monothelismi concludi posse; si enim erraverit ut Pontifex, quod fieri posse admittunt Galli, a concilio generali sexto fuit correptus. Nec dici potest cum Jansenistis, illius errorem ab episcopis, tum Orientalibus, tum Occidentalibus, ante concilium generale sextum fuisse saltem tacite approbatum; tum quia litteræ Honorii ad omnes episcopos non fuerant directæ; tum quia constat Ecclesiam dispersam in materia fidei errare non posse, *ut probatur in Tractatu de vera Ecclesia*. Ergo.

ARTICULUS QUARTUS.

DE COMMUNICATIONE IDIOMATUM.

PROPOSITIO.

Admittenda est idiomaticum communicatio in Christo per nomina concreta.

Nota 1°. In eo consistit idiomaticum communicatio, quod attributa Dei homini Christo, et attributa hominis Deo Christo tribuantur, v. g., *Deus est homo; homo est Deus*.

Nota 2°. Nomina alia sunt concreta, et alia abstracta.

Nomina concreta formam et subjectum simul expriment. v. g., *Deus homo*; et nomina abstracta, formam, abstrahendo a subjecto, significant, v. g., *divinitas, humanitas*. His notatis,

Prob. Hæc propositio admittenda est, quæ probatur Scriptura sacra, Symbolis fidei et ratione: atqui, etc.

1° *Scriptura sacra*. Joan. III, 13: *Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, Filius hominis qui est in cælo*. Unde sic: Ibi agitur de Christo ut homine, qui ascendit in cælum, qui vocatur *Filius hominis*; atqui tamen

illi tribuitur proprietas divina, nempe esse simul in cœlo et in terra: ergo.

Act. xx, 28: *Attendite vobis et universo gregi in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos, regere Ecclesiam Dei quam acquisiuit sanguine suo.* Ibi agitur de Christo ut Deo, regere Ecclesiam Dei: at illi tribuitur proprietas humana, videlicet Ecclesiam sanguine suo acquisiisse. Ergo.

Idem habetur I Joan. iii, 16: *In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit; et in aliis locis.* Ergo 1°.

2° *Symbolis fidei* in quibus dicitur: *Credo in Filium ejus unigenitum, Deum verum de Deo vero, qui conceptus est, natus, passus, crucifixus, mortuus et sepultus est,* etc. Unde sic: Concipi, nasci, pati, crucifigi, mori, sepeliri, sunt functiones vel passiones humanitati propriæ: atqui tamen tribuuntur Filio Dei unigenito, qui est Deus verus, de Deo vero: ergo 2°.

3° *Ratione.* Quando duæ naturæ in una persona junguntur, attributa utrique propria de eadem persona prædicari possunt, v. g., quia in homine anima rationalis corpori jungitur, recte dicitur: *Homo est corporeus, homo est spiritualis, est mortalis, est immortalis,* etc. At in Christo natura divina et natura humana in persona Verbi junguntur: ergo utriusque attributa de persona Verbi dici possunt. Ergo 3°, etc. Aliunde, etc. Ergo.

Hoc manifestum est consecrarium propositionis in qua, Nestorianos confutando, probavimus unicam esse personam in Christo.

Queritur an communicatio idiomatum fieri possit in abstracto, dicendo, v. g., *Humanitas Christi est immensa, omnipotens,* etc.; vel, *Divinitas in Christo est passibilis, mortalis,* etc.

R. Affirmant Lutherani, qui, ut refellerent sacramentarios, corpus Christi simul in pluribus locis existere posse negantes, docuerunt humanitatem Christi, ut pote divinitati conjunctam, esse ubique: hinc dicti sunt Ubiquistæ. Vide *Bossuet, Hist. des Var.*, l. 2, n. 41, et l. 8, n. 45.

Verum hoc evidenter falsum est; nam 1° Christus dixit,

Joan. xi, 14 et 15: *Lazarus mortuus est, et gaudeo propter vos ut credatis, quoniam non eram ibi,* Matth. xxviii, 5: *Jesum qui crucifixus est quæritis: non est hic:* ergo non est ubique ut homo. 2° S. Aug. de Christo ut homine loquens, Epist. 187, cap. 3, n. 10, ait: *Secundum hanc formam non est putandus ubique diffusus.*

8° Christus nasci, mori, sepeliri, descendere ad inferos, resurgere et in cœlos ascendere non potuit nisi de loco ad locum transeundo: atqui, dogmate ubiquitatis admissio, de loco ad locum transire non potuisset: fides catholica igitur ex parte rueret: ergo.

Frustra autem allegant Lutherani 1° Christum ut hominem sedere ad dexteram Dei quæ est ubique, et 2° inseparabiliter uniri divinitati quæ nullos agnoscit limites. Nam 1° dextera Dei sumitur metaphorice, ad significandum personam Verbi, humanitate illi conjuncta, æqualem esse Deo Patri. Ita SS. Patres et Scripturæ sacræ interpretes, in versum 44, cap. xxii Evangelii secundum Matth. 2° Inseparabilis conjunctio unius substantiæ cum altera eandem necessario non importat utriusque extensionem: sic, licet anima nostra pedi uniatur, non sequitur pedem ibi necessario esse ubi est anima, sed tantum animam ibi adesse ubi est pes vivens: ergo *a pari*, ex inseparabili unione humanitatis cum divinitate in persona Verbi, sequitur divinitatem semper esse ubi est humanitas Christi, minime vero humanitatem ibi necessario esse ubi est divinitas.

Ergo dici non potest, *humanitas est immensa.* Non magis dici posset eam esse omnipotentem, vel divinitatem in Christo fuisse passibilem.

Regulæ servandæ in communicatione idiomatum.

Theologi jubent sequentes semper servari regulas, ut omnis caveatur novitas in sermone.

1° Nomina concreta naturæ, tum divinæ, tum humanæ, de Christo et de se invicem prædicari possunt; v. g., dici potest: *Christus est Deus, Christus est homo, Verbum aut*

Filius Dei est homo, est mortalis, passibilis, etc. Aliquis homo est Filius Dei æternus, immensus, omnipotens, etc. Ratio est, quia hæc omnia non referuntur ad naturam seorsim sumptam, sed ad personam Verbi, cui reipsa competunt.

Abstinentum est tamen a propositionibus in se veris, quibus abusi sunt vel abusuri prævidentur hæretici, v. g., sequentes : *Christus est creatura, Filius minor est Patre*; veræ sunt in sensu catholico, sed quoniam Ariani illas in sensum hæreticum usurpabant, non proferendæ sunt sine addito eas ad sensum legitimum determinante, dicendo, v. g., *Christus ut homo est creatura, Filius Dei ut homo minor est Patre.*

2° Nomina abstracta utriusque naturæ de se invicem prædicari nequeunt, neque de Christo : v. g., absurde diceretur : *Humanitas in Christo est divinitas, divinitas est humanitas, Christus est divinitas, etc.* Hæc regula ex supra-dictis evidenter sequitur.

Fusius de communicatione idiomatum tractant S. Th. 3^a parte, q. 16; Sylvius, t. 4; Petavius, l. 4, c. 16, etc.

In dubio an locutio aliqua sit legitima, ab illa abstinendum est, vel aliqua correctione temperari debet, ut omnis æquivocatio tollatur.

CAPUT TERTIUM.

DE CONVENIENTIA INCARNATIONIS.

Theologi unanimi ore docent, post S. Th., 3 part, q. 1, art. 1, Verbi divini incarnationem valde convenientem fuisse, 1° Deo Patri, 2° generi humano, 3° universitati rerum, 4° ipsimet Verbo Dei, 5° naturæ assumptæ, et 6° tempori quo mysterium istud peractum est.

1° *Deo Patri.* Omnia enim propter semetipsum operatus est Dominus, et ideo conditus est mundus ut, per visibilia, invisibilia Dei conspiciantur, Rom. 1, 20 : at in mysterio Incarnationis mirabiliter fulgent Dei perfectiones,

bonitas videlicet, justitia, sapientia et omnipotentia, bonitas quidem, cum Deus, licet infinitus, majus beneficium hominibus præstare non potuisset : unde ipse Christus, Joan. 11, 19 : *Sic Deus dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret*; justitia, quia peccatum non fuit impunium, pretium abunde sufficiens pro illo expiando fuit oblatum, et homo, a diabolo victus, diabolum vice sua superavit; sapientia, quia Deus sic agendo jura justitiæ cum misericordia sapientissime conciliavit, contraria contrariis curavit, scilicet, superbiam humilitate, avaritiam maxima paupertate, voluptatem doloribus et omnis generis infirmitatibus; omnipotentia, quia nihil majus est quam Deum fieri hominem, et tam distantia in unitate personæ jungere. Ergo 1°.

2° *Generi humano.* Nam 1° tota natura humana in Christo fuit sublimata et ad summum dignitatis fastigium elevata; 2° doctrina cœlesti imbuta; 3° a peccati jugo et dæmonis servitute liberata; 4° omnium virtutum exemplis instructa; 5° in fontibus corruptionis sanata. « Quæ superbia sanari potest, inquit S. Aug., lib. de Agone Christiano, cap. 11, n. 12, si humilitate Filii Dei non sanatur? quæ avaritia sanari potest, si paupertate Filii Dei non sanatur? quæ iracundia sanari potest, si patientia Filii Dei non sanatur?... Erigat spem suam genus humanum, et recognoscat naturam suam; videat quantum locum habeat in operibus Dei. » Ergo 2°.

3° *Universitati rerum.* Homo enim, ex spiritu et corpore coalescens, quoddam est omnium creaturarum compendium; habet esse cum lapidibus, vivere cum plantis, sentire cum brutis, et intelligere cum angelis : omnia igitur in homine per Incarnationem fuerunt decorata ac nobilitata, et merito Apostolus dixit, Eph. 1, 10, omnia quæ in cœlis et quæ in terra sunt, instaurata esse in Christo. Ergo 3°.

4° *Ipsimet Verbo Dei.* Quamvis enim absolute non repugnet Patrem et Spiritum sanctum incarnari, multo tamen convenientius erat ut Filius incarnaretur : 1° ut ille per quem omnia facta sunt, opus suum collapsum instau-